

KÜLÖNFÉLÉK.

JAKAB ELEK TEMETÉSE. Jakab Elek országos levéltárnok temetése július 24-én Budapesten Döbrentey-utcza lakásából nagy részvét mellett ment végbe. A kitünő történelemíró koporsójára koszorukat helyeztek a M. Tud. Akadémia, Kolozsvár városa, az Unitáriusok képv. Tanácsa. A temetésen megjelentek: Perczel Dezső belügyminister, Széll Ignác államtitkár, Bogisich Mihály czimzetes püspök, Szily Kálmán a M. Tud. Akadémia főttkára, gr. Eszterházy Kálmán, dr. Máté Sándor, dr. Fejérpataki László, M. Farkas Sándor. Az unitáriusok részéről Kolozsvárról Kovács János és dr. Gál Kelemen tanárok. A gyászszertartást Gál Miklós lelkész végezte, megható beszéddel emlékezve az elhunyt tudós önzetlen jelleméről, lankadatlan munkásságáról és boldog családi életéről. A szertartás végétével a koszorúkkal gazdagon megrakott koporsót a kerepesi temetőbe kísérték, hol Kovács János tanár megindító bucsuszavai után örök nyugalomra helyezték a megboldogultat.

VALLÁSOK ELTERJEDÉSE. Hickman A. I. német tudós szerint Európában: Róm. katolikus: 170,000,000; (ebből 4,600,000 gör. kath., s 140,000 ó katolikus). Európa összes népességének (363,000,000) 46.65%; görög keleti: 90,000,000, 24.80%; lutheranus, reformatus, unitárius 60,000,000, az egész Európa népességének 16.54%; s a protestansokénak 67.40%; anglikán 21,000,000, (ebből 5,000,000 methodista, s 3,000,000 más kisebb prot. felekezet) az egész európai népességnek 5.78%; a protestansokénak 23.60%; izraelita 6,000,000, 1.68%; mohamedán 7,000,000, 2.06%; pogány és felekezetnélküli 1,000,000. — Az egész földön a vallások így oszlanak meg: Római kath. 225,000,000, (ebből kopt keresztény 3,000,000), 15.15%; gör. keleti 95,000,000, 6.40%; protestáns 145,000,000, 9.76%; mohamedan: sunnita 180,000,000, 12.12%; siita 7,000,000; 0.47%; izraelita 7,000,000, 0.47%; brahman 150,000,000, 10.10%; buddhista 550,000,000, 37.04%; pogány 130,000,000, 8.76%.

Az ÚJ ORTHODOXOKRÓL a „Sárospataki Lapok“ (34. sz.) a következőket írja: „Az utolsó 10 év alatt a hazai protestantismus kebelében egy új irány indult meg, mely az evangelizatiót tűzte ki jelszó gyanánt zászlójára, belmissionak nevezvén el az új irányu munkásságot; készakarva neveztem „új irány“-nak. Mert egyházunknak külső és belső építésére törekvés ugyan nem új, még csak nem is a reformatioval kezdődik, mert az apostoli korban már határozott erős munkálkodást találtunk (Csel. könyve), ugy az egyház külső építését, mint a hiterősítést s hiterjesztést illetőleg; és maga a reformatio is csak a tiszta evangelium

szerint való munkálkodást igyekezett visszaállítani, nem újat teremteni. De egyes nagy lelkek a reformatio után sem voltak megelégedve a krisztusi szeretet megnyilatkozásával, sem az erény terjedésével és ke-restek utat módot, hogy a krisztusi szeretetet mentől inkább elterjesz-szék, az erényes életet megkedveltessék, általában, hogy a társadalmi életet a krisztusi elv szerint rendezzék be. Ezeknek a nagy lelkeknek, philantropoknak nyomdokaiba aztán rajongók léptek, kik a megindult felséges munkát szélsőségbe vitték s építés helyett a hanyatlásnak vet-tették meg alapját. Példa rá Németország és Anglia. Németországban mentől inkább szaporodnak a különféle belmissioi egyletek, annál in-kább tért foglal a katholicizmus. Az egyleti életnek annyi sokféle nyil-vánulása szakadozóshoz vezet s az erőknék ilyen irányu meggyengü-lése aztán kedvező alkalom a jezsuitismusnak a térfoglalásra. Angliá-ban pedig ugyan részlegesen nem terjed a katholicizmus, de napról-napra szomoruan vesszük a híreket, hogy szaporodnak a secták s hogy ezzel együtt hódít a pápismus. A belmissionalisták munkája, elismerem akaratlanul, egyengeti az utat, a sectáskodáshoz; a sectáskodás pedig a katholicismushoz s a mi még ennél is rosszabb a pápismushoz. “

ISKOLAI ÉRTESETŐK. *A kolozsvári unitárius collegium értesítője* az 1896/97. tanévről. Szerk. Boros Sándor igazgató. Az értesítőt Dr. Gál Kelemennek, a németnyelv és irodalom tanárának 38 lapra terjedő, je-les szakszerű értekezése nyitja meg „Schiller kritikai és költészettani munkáiról“. Azután következik Fekete Gábor isk. felügyelő gondnok hivatalát elfoglaló, febr. 27-én mondott, minden oldalon tetszést nyert beszéde. Az értesítő az évi adatok mellett visszapillantást közöl a pap-nevelő intézet 50 éves multjára. A papnevelő intézetben előadott 7 ta-nár; papnövendék sz. 10. A gymnasiumban tanított: 21 tanár; tanu-lók sz. 305; ebből unitar. 176; Br. P. Horváth Kálmán egyházi tőgond-nok 100 forintot adott az érettségi vizsgát jeles eredménnyel letett egy tanulónak; Gálfalvi János nyerte el. Az elemi iskolában tanerő volt 2; tanulók száma 55. — *A sz.-kereszturi unitar. gymnasium értesítője* az 1896—97. iskolai évről. Összeállította Sándor János igazgató. Igazgató az értesítő elején a VI. gymnasium osztály kér-dését ismerteti történeti fejlődésében. Azután az év adatai következnek. A felekezeti hitoktatókán kívül működött 9 tanár. A gymnasiumba felvétetett 166 tanuló, az előkészítő osztályba 13, összesen 179. Val-lás szerint unitárius volt 106. ev. ref. 36, róm. kath. 11, gör. kath. 2, gör. keleti 8, ág. ev. 5, izraelita 11. A könyvtár gyarapodott 261 művel 244 kötetben és 161 füzettel 388 frt 37 kr. értékben. Jelenlegi állománya 16109 darab. Az ifjusági könyvtár gyarapodott vétel utján 225 kötettel 161 darabban 152 frt 6 kr értékben; ajándékozás utján 9 kötettel 6 frt 35 kr. értékben. A földrajzi, természettani és termé-szetrajzi szertárak is megfelelőleg gyarapodtak. Jutalmazásra és se-gélyezésre pénzben kiadtak 615 frt 56 krt. (G. K.) — *A tordai áll. polgári fiu-, leány- és elemi leányiskolák értesítője* az 1896—97. isk. évről. Szerk. Varga Dénes áll. polg. isk. igazgató. Beiratott a polgári fiuiskolába összesen 185 rendes, 3 magántanuló. Vallásuk szerint ev. ref. 71, unitárius 53, róm. kath. 25, izr. 15, görög kath. 11, ág. ev.

7, görög keleti 6. Latint tanult 110 tanuló. A polgári leányiskolába beiratkozott 116; unitárius 28, ev. ref. 54, róm. kath. 20, izr. 7, ág. ev. 4, görög kath. 3. Az elemi leányiskolába beiratkozott 186 tanuló; unitárius 17, ev. ref. 110, róm. kath. 20, görög kath. 19, izraelita 16, ág. ev. 3, görög keleti 1. Az ismétlő elemi leányiskolába 33; unitárius 4, ev. ref. 23, róm. kath. 5, ág. ev. 1. A tanszerek, tanítótestületi és ifjusági könyvtárak gyarapodásáról, fiiskolai önképzőköréről, tornaversenyéről olvasunk még adatokat. Az év nevezetesebb eseményei Májai István tanár halála, Borbély György tanár eltávozása, kinek helyébe az E. Főtanács Derzsi Károly tanárt nevezte ki. (G. K.) — *A sárospataki ev. ref. főiskola* értesítője. Összeállították Radácsi György akadémiai és Szinnyi Endre gymnasiumi igazgatók. Az értesítő két tanári székfoglaló beszédet közöl: Dr. Tüdös István theol. tanárét. „A dogmák jelentőségéről napjainkban“ s Dr. Meczner Sándor jogakad. tanárét „Az életbiztosításról“ „A tudományos készültséggel irt értekezések után Dr. Finkey Józsefnek Kún Béla jogtanár felett és Dr. Finkey Ferencznek Orbán József tanár felett mondott emlékbeszédei következnek, melyekben méltóan röjják le a kegyelet adóját elhunyt tanártársaik iránt. A theol. akadémián működött 5 r. tanár; tanulók sz. év elején 37, második félévben 43. A gymnasiumban tanított 14 tanár; tanulók sz. 505.

ELŐFIZETÉSRE FELHÍVÁST hirdet Barabás Abel, főiskolánk egykori jeles növendéke, az „Ellenzék“ belmunkatársa Kolozsvárt az esperantó világnyelvre; Péterfi Tamás, Marosvásárhelyt „Petőfi regék“-re.

GYÁSZHIREK: *Jakab Elek*, az országos levéltár levéltárnoka, a m. tud. akadémia rendes, több bel- és külföldi tudományos társulat tagja, az unitárius egyház tanácsosa, a budapesti unitárius egyház-község kebli tanácsosa munkás élete 77-ik, boldog házassága 44-ik évében rövid szenvedés után július 22-én elhunyt. A család részéről forrón szeretett neje, szül. altorjai Mike Róza, s gyermekei Juliska, József kir. erdész, Róza, Pataky Leoné, Ilona és özv. Kacsó Mihályné, szül. Jakab Jusztina, a testvére siratják első sorban az elköltözöttet. — *Sárdi Sámuel* kolozsvári unitárius főgymnasiumi helyettes tanár aug. 1 én élete 26-ik évében elhalálozott. A pályájára jó készültséggel lépett s nemes jellemű ifju korai elhunytát édes anyja özv. Sárdi Imréné, Szász Eszter, s testvérei Klára, Anna és Róza gyászolják a legfájdalmasabban.

ARANYKÖNYV.

Adakozás a kolozsvári unitárius templom belső szépítésére.

(Ötödik közlemény.)

Hajós János	20 frt.
Keresztély Lajos	5 frt.
Székely Sámuel (Szigetvár)	1 frt.
E közlemény összege	26 frt.
Az előző közlemények összegét, 1099 frtot hozzáadva, összesen	1125 frt.

Midőn ez adományokat hálánk kifejezése mellett közöljük, egyszersmind kérjük azon kedves fiait, kik hivatva vannak a célhoz járulni, kegyeskedjenek a jótévis erényét gyakorolni.

Kolozsvárt, 1897 aug. 28.

PÉTERFI DÉNES,
unitárius pap.

Adakozások a Sepsi-Szent-Györgyön építendő unitárius templom alapra.

BARABÁS ELEK hitrokonunk gyűjtő-könyvén.

(Első közlemény.)

Budapestről: Bedő Albert 5 frt, dr. Molnár 1 frt, Halmágyi Zoltán 1 frt, Pecz Samu 2 frt, dr. Máté Sándor 2 frt, Olvashatatlan 1 frt, Perczel Ferencz 2 frt, Farkas Sándor 1 frt, Józsa Mihály 1 frt, id. Daniel Gábor, Buzogány Mariska, Székely Zoltán 1—1 frt, dr. Székely Ferencz, Deák Károly 2—2 frt, Vágó N., Jáni Ferdinánd 1—1 frt, Springmann Ferencz, Barabás Miklós, Mikó Miklós 2—2 frt, Lázár István 1 frt, Jakab Elek, Szinte Ferencz 2—2 frt, Botár János 1 frt, Algya János 2 frt, N. N. 20 kr., Olvashatatlan 1 frt, Sch. Gy. 10 kr., dr. Hajós Béla 5 frt, Gruz Albert, Kozma Gyula 2—2 frt, K. Ferencz Albert 1 frt, dr. Lukács József 50 kr., Fabry Ede 1 frt. Összesen 51 frt 80 kr.

Kolozsvárról: Vécsei Sámuel 2 frt, Olvashatatlan, Magyar Géza 1—1 frt, Kóváry László 2 frt, Lászlóczky testvérek, dr. Frankis István, Kolozsm. tp. 1—1 frt, Harkó Lajos, Dunky fivérek 50—50 kr., Kovács János tanár, Boér Gergely tanár, Kóvári Mihály 1—1 frt, Gyulay László 2 frt, Voith Miklós 20 kr., Endstrasserné, dr. Nyiredy Géza 1—1 frt, A. N. Lajos 20 kr., Hajós Gyula 2 frt, Létay Lajos 50 kr., Gothárd József 1 frt 10 kr., N. N. Kovács József 50—50 kr., Boscovitz A. 20 kr., N. N. 10 kr., Hirschfeld Károly 50 kr., Neff Ádámné 30 kr., dr. Zágoni Mózes 1 frt, B. M. és D. 20 kr., Juhos József 50 kr., Czetz Péterné 50 kr., Wolff János 20 kr., Boér Sándor 20 kr., Olvashatatlan 20 kr., Kiss Sándor 1 frt, N. N. 20 kr., Nagy Lajos 1 frt, Hopps Károly 15 kr., Kovács Károly 20 kr., Benigni Samu 1 frt, dr. Gidófalvi István 50 kr., E. K. 2 frt, Olvashatatlan 10 kr., Bedő Dániel, Mikó Imre 1—1 frt, Fekete Gyula 2 frt, dr. Gál Kelemen 50 kr., Kozma Ferencz 1 frt, Péterfy Róza 50 kr., Péterfy Sándor 1 frt, Káhán N. S., özv. Kovács Dénesné 50—50 kr., N. N. 10 kr., Janka, N. N. 5—5 kr. Összesen 40 frt 25 kr.

Sepsi-Szent-György, 1897 aug. 19.

PÁLL SÁNDOR,
egyh. gondnok.

JÓZSEF LAJOS,
unitárius lelkész.